

Warszawa, 7. 08. 2014 r.

I.816.5.2014.KWŻ

Pan
Władysław Kosiniak-Kamysz
Minister Pracy i Polityki
Spolecznej
ul. Nowogrodzka 1/3/5
00-513 Warszawa

szanowny Panie Ministrze

Uprzejmie dziękuję za przedstawienie informacji na temat podejmowanych działań w zakresie zapobiegania, zwalczania i analizowania zjawiska przemocy wobec kobiet (pismo z dnia 7 maja 2014 r., ozn.: DPS-X-5126-3328-61-IM/14). Jak zostało wskazane w wystąpieniu Rzecznika Praw Obywatelskich do Pana Ministra z dnia 7 kwietnia 2014 r., **przemoc wobec kobiet stanowi jedną z form dyskryminacji ze względu na płeć, której należy się stanowczo przeciwstawić. Niezbędne jest wzmocnienie systemu prewencji i pomocy ofiarom, w tym w szczególności kobietom starszym i z niepełnosprawnościami,** które borykają się z dodatkowymi trudnościami. Dlatego też Rzecznik z uznaniem przyjął informację o szerszym uwzględnianiu specjalnych potrzeb kobiet starszych oraz kobiet z niepełnosprawnościami w obszarze ochrony i pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie oraz ujęciu tych kategorii w prowadzonych cyklicznie badaniach i statystykach dotyczących przemocy. Niezmiernie istotne będą także regularnie prowadzone co dwa lata ogólnopolskie kampanie społeczne na ten temat.

Zbieżne z zaleceniami, które Rzecznik przedstawił Panu Ministrowi w powołanym wyżej piśmie, są działania realizowane w latach 2012-2015 w ramach Programu Operacyjnego pn. „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć”. Jednakże należy zwrócić uwagę na fakt, że są to działania obejmujące krótki okres i nie stanowią one działań systemowych w obszarze zapobiegania i zwalczania przemocy wobec kobiet, o których mówi Konwencja Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet

i przemocy domowej przyjęta i otwarta do podpisu 11 maja 2011 r. w Stambule (dalej: Konwencja).

Pragnę przypomnieć, że Konwencja, która uwzględniając aktualny stan zaawansowania prac nad jej ratyfikacją w Polsce, będzie wkrótce aktem wiążącym i jednym z podstawowych źródeł prawa w tym zakresie, zobowiązuje do przyjęcia i wdrożenia krajowej polityki mającej na celu zapobieganie i zwalczanie wszelkich form przemocy ze względu na płeć, uwzględniającej działania agencji rządowych, władz krajowych, regionalnych i lokalnych, krajowych instytucji praw człowieka i partnerów społecznych. W projekcie ustawy ratyfikującej Konwencję (druk sejmowy 2515), podobnie jak w uzasadnieniu do wniosku o wyrażenie zgody na podpisanie przez Rzeczpospolitą Polską Konwencji, wskazano na Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz rządowy program ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem bezpieczniej”, a także na Zespół Monitorujący ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, jako elementy polityki przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz innym formom przemocy, mające czynić zadość powyższemu zobowiązaniu. Nie ulega jednak wątpliwości, że **dotyczą one jedynie przemocy domowej i nie mogą spełniać roli „krajowej polityki mającej na celu zapobieganie i zwalczanie wszelkich form przemocy ze względu na płeć”**. Wydaje się zatem, że w tym zakresie **powinny zostać podjęte dalsze, odpowiednie działania programowe, w tym m.in. odnośnie do zapobiegania i zwalczania przemocy w sferze zawodowej, publicznej i w Internecie.**

Mając na uwadze wnioski i zalecenia Rzecznika Praw Obywatelskich, przedstawione w piśmie z dnia 7 kwietnia 2014 r., należy docenić, że Zespół Monitorujący do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie opracowuje zmiany do ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. *o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* (Dz. U. Nr 180, poz. 1493, ze zm.; dalej: u.p.p.r.), uwzględniające m. in. rozszerzoną, konwencyjną definicję przemocy w rodzinie. W rządowym projekcie ustawy ratyfikującej Konwencję również wskazuje się, że w celu pełnego wypełnienia zobowiązań wynikających z Konwencji konieczne będzie dokonanie nowelizacji u.p.p.r. w celu **poszerzenia definicji przemocy w rodzinie** w taki sposób, aby swoim zakresem obejmowała przemoc ekonomiczną oraz relacje osób, które już nie pozostają w stałym związku lub małżeństwie i nie mieszkają razem, a mimo to nadal dochodzi między nimi do aktów przemocy.

Niestety wydaje się, że zarówno we wskazanych wyżej programach oraz planach nowelizacji u.p.p.r. w dalszym ciągu nie przewiduje się szczególnych prawnych środków

ochrony i działań w przypadku stosowania przemocy w innych obszarach życia, w których mogłoby dojść do przemocy ze względu na płeć, m. in. na uczelniach, w szkołach, czy w działalności sportowej kobiet i dziewcząt, w sytuacjach, które nie dotyczą stosunku pracy, a dochodzi w nich do mobbingu, molestowania lub molestowania seksualnego, a także w domach pomocy społecznej i innych instytucjach opiekuńczo-rehabilitacyjno-leczniczych.

Pozwolę sobie także zwrócić uwagę na konieczność podjęcia działań mających na celu **wzmocnienie efektywności stosowania środków umożliwiających izolację sprawcy od ofiary, w szczególności w postaci nakazu opuszczenia lokalu.** Tego rodzaju środek, wprowadzony w 2010 r., może być stosowany w postępowaniu karnym (art. 275a kpk), jak również niezależnie od faktu, czy takie postępowanie zostało wszczęte i na jakim jest etapie (art. 11a u.p.p.r.). Wydaje się, że właściwe organy nie korzystają z możliwości jego zastosowania w odpowiednim zakresie. Nazbyt często to ofiara zmuszona jest opuścić dotychczasowe miejsce zamieszkania, trafiając często do schroniska dla bezdomnych. Wiele spośród przebywających w takich ośrodkach kobiet to ofiary przemocy, którym nie udzielono odpowiedniego wsparcia.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 16 ust. 1 oraz art. 17b pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o *Rzeczniku Praw Obywatelskich* (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147, ze zm.), przekazuję uprzejmie Panu Ministrowi powyższe wnioski z uprzejmą prośbą o ustosunkowanie się do nich, a także udzielenie informacji, na jakim etapie znajdują się prace nad nowelizacją u.p.p.r., uwzględniające specyfikę przemocy ze względu na płeć.

Z przeze mnie

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich